

Туризм як ефективний чинник розвитку історико-культурної спадщини

Туризм є одним із найефективніших інструментів для збереження, популяризації та розвитку історико-культурної спадщини. Він перетворює пам'ятки, традиції та культурні особливості з пасивних об'єктів на активні ресурси, що приносять економічну вигоду та соціальну користь.

Економічними перевагами, які сприяють розвитку туризму є туристичні потоки генерують доходи для місцевих бюджетів і бізнесу, які можна спрямувати на реставрацію, утримання та консервацію пам'яток архітектури, музеїв та історичних об'єктів. Це дозволяє утримувати історичні місця у належному стані, який без туризму часто занепадає.

Розвиток туризму стимулює появу нових робочих місць у супутніх сферах, таких як готельний бізнес, заклади харчування, транспорт, виробництво сувенірів та організація екскурсій. Це допомагає розвивати місцеву економіку та забезпечує зайнятість населення, яке може бути залучене до збереження спадщини. Туристична привабливість об'єктів культурної спадщини заохочує приватних інвесторів вкладати кошти в їхню реставрацію, що зменшує навантаження на держави.

Туристичні маршрути, що включають об'єкти спадщини, сприяють популяризації національної культури, історії та традицій як серед іноземців, так і серед місцевих жителів. Це допомагає зміцнити національну ідентичність і підвищити патріотизм.

Туризм є ефективним механізмом для відтворення та відродження нематеріальної культурної спадщини — традицій, ремесел, ритуалів, які з часом могли бути забуті. Виготовлення сувенірів на основі традиційних технік, проведення фестивалів і майстер-класів сприяють збереженню та передачі цих знань наступним поколінням. Туризм сприяє міжкультурному взаєморозумінню та співпраці між країнами. Популяризація культурної спадщини України на міжнародному рівні може посилити інтерес до країни, створити позитивний імідж і сприяти культурному обміну.

Незважаючи на значні переваги, неконтрольований туризм може мати і негативні наслідки:

- Велика кількість туристів може призвести до руйнування крихких історичних пам'яток, екологічного забруднення та комерціалізації автентичних культурних цінностей.
- Надмірне орієнтування на туристичні потреби може призвести до перетворення історичних місць на "атракціони", втрати їхньої автентичності та унікальності.

В Україні історико-культурний потенціал не використовується повною мірою через низку факторів, серед яких — недостатній рівень державного менеджменту у сфері охорони та збереження об'єктів.

- Для ефективного використання туризму як чинника розвитку спадщини необхідно дотримуватися принципів сталого туризму:
 - Розвивати туризм таким чином, щоб він відповідав потребам сьогодення, не загрожуючи можливостям майбутніх поколінь.
 - Використання цифрових технологій для фіксації та збереження об'єктів, особливо в умовах воєнних дій, дозволяє відновити їх у разі пошкодження.
 - Залучати до процесу збереження та розвитку спадщини державні органи, громадський сектор, наукові та навчальні заклади.
 - Створення довгострокових програм, що враховують потреби на реставрацію, інвестиції та ефективне управління туристичними продуктами.

Список використаних джерел:

1. Жиленко К., Редько В., Самойленко А., Сливенко В., Ставицька А. — Міжнародний туризм та гостинність: теорія та практика: монографія. Автори: Дніпро. 2023. — 206 с.
2. Мазур Т. В. Правова охорона культурної спадщини в Україні. Київ : Парламентське видавництво, 2020. 431 с.
3. Україна. 30 років незалежності. Стислий довідник / За ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021. 536 с.
4. О. М. Перепелюк, Організація туризму : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини — Умань : Сочінський М.М., 2022. — 128 с.
5. Ukraine // UNESCO. URL: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/ua>